

PREFACI

Durant el període 1921-1930 Barcelona desenvolupà el seu projecte de ciutat metropolitana, la Gran Barcelona somiada, símbol de modernitat, però ho hauria de fer condicionada per un clima de violència social enverinada, primer, i sota un règim de repressió generalitzada, després.

Al llarg dels deu anys inclosos en aquest llibre assistirem al declivi definitiu de la Restauració, el règim polític sorgit el 1875 per reinstaurar la dinastia borbònica al tron del Regne d'Espanya, després d'un *pronunciamiento* que posà fi a la primera experiència republicana. Durant cinquanta anys, se succeïren una regent —Maria Cristina— i dos monarques —Alfons XII i Alfons XIII—, a més d'una corrua de presidents del Consell de Ministres liberals o conservadors, els dos grans partits que es repartien el poder. No es tractava, però, d'adaptar la monarquia a la realitat del país, sinó a l'inrevés: sotmetre el país als capricis de la monarquia, amb un sistema formalment democràtic però profundament centralista i restrictiu, falcat per les oligarquies, l'Església i l'exèrcit.

En aquest context, Catalunya no hi cabia. El predomini polític de republicans i catalanistes no encaixava amb les intencions governamentals, especialment a Barcelona, una ciutat industrial que s'havia fet gran i lluitava per no perdre el tren del progrés. La conflictivitat social s'uní al descontentament obrer, sense vies polítiques de solució, amb la violència com a única resposta a unes demandes més que raonables. Malgrat les contínues referències a la *normalitat constitucional*, durant els primers anys del segle XX, que s'inicià amb l'estat de guerra, Barcelona visqué més períodes d'excepció que no pas de normalitat.

La decrepitud del règim culminà amb la instauració d'una dictadura, decretada el 13 de setembre de 1923 pel capità general de Catalunya, Miguel Primo de Rivera, i molt ben acceptada per Alfons XIII com a garantia de la

seva continuïtat com a monarca, mentre que a les forces polítiques i sindicals catalanes solament els quedà el camí de la clandestinitat, la presó o l'exili.

Aquest fou el context en què el 1929 se celebrà l'Exposició Internacional de Barcelona, un esdeveniment per mitjà del qual la burgesia industrial catalana volia tenir una presència destacada al món. Tot el procés s'havia iniciat el 1913, amb la finalitat de promoure les indústries elèctriques, però les indecisions i la manca de finançament i de suport de l'Estat —a més de la Primera Guerra Mundial— feren endarrerir l'Exposició; tant, que l'electricitat ja havia deixat de ser una novetat. S'estengué, doncs, a altres camps —indústria, art i esports—, tot i que s'hagué de renunciar a la categoria d'*universal* per quedar-se en *internacional*. Caldria comptar encara amb la intervenció de les autoritats de la dictadura, que n'alteraren la concepció inicial per adaptar-la als seus interessos i esborrar qualsevol símbol de catalanitat, sempre d'acord amb el dogma *Dios, patria y rey*.

La capacitat política del republicanisme quedà anul·lada i el catalanisme, fins i tot el personal i familiar, fou perseguit de manera obsessiva, de manera que es refugià en entitats com l'Orfeó Català o el FC Barcelona, que aconseguiren sobreviure malgrat les suspensions temporals. Seria precisament durant aquells anys quan el futbol assoliria la seva gran dimensió social.

Tot i així, Barcelona aprofità per constituir-se en ciutat moderna, amb la incorporació de més territori, la construcció de dues línies de metro, la reforma del sistema ferroviari, la prolongació de les avingudes principals, l'ordenació del trànsit rodat, l'eclosió del turisme, la millora de la pavimentació i la il·luminació dels carrers... i la urbanització de la muntanya de Montjuïc, escenari de l'Exposició Internacional de 1929. El general Primo de Rivera i el rei Alfons XIII en presidiren les cerimònies d'inauguració i de clausura, però, malgrat la pompositat i l'exhibició de plomalls, condecoracions, bandes militars i benediccions eclesiàstiques, el primer dimitiria pocs dies després d'acabar-se el certamen i al segon no li quedava gaire més d'un any al tron.

Parlem dels anys vint, una dècada proclamada feliç, durant la qual emergiren els feixismes europeus i que, al capdavall, acabà amb una crisi mundial d'enormes conseqüències.

Ròmul Brotons i Segarra